

СУЧАСНА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ТА ЇЇ РОЛЬ У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ТА ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

CURRENT PENAL POLICY OF UKRAINE AND ITS ROLE IN REALIZATION OF DIFFERENTIATION AND INDIVIDUALIZATION PRINCIPLE OF PUNISHMENT OF IMPRISONMENT

Конопельський В.Я.,

*кандидат політичних наук, доцент,
начальник кафедри кримінального права та кримінології
Одеського державного університету внутрішніх справ*

У статті на підставі проведеного аналізу наукової літератури, нормативно-правових актів та їх проектів у сфері виконання кримінальних покарань в Україні встановлені суттєві проблеми, що не дозволяють у сучасних умовах реалізувати на практиці зміст та принципи пенітенціарної політики, а також запропоновані науково обґрунтовані заходи щодо їх вирішення.

Ключові слова: політика, кримінально-виконавча політика, пенітенціарна політика, державна політика у сфері виконання покарань, засуджений, основні засоби виправлення та ресоціалізації засуджених, установа виконання покарань.

В статье на основании проведенного анализа научной литературы, нормативно-правовых актов и их проектов в области исполнения уголовных наказаний в Украине установлены существенные проблемы, не позволяющие в современных условиях реализовать на практике содержание и принципы пенитенциарной политики, а также предложены научно обоснованные мероприятия по их решению.

Ключевые слова: политика, уголовно-исполнительная политика, пенитенциарная политика, государственная политика в области исполнения наказаний, осужденный, основные средства исправления и ресоциализации осужденных, учреждение исполнения наказаний.

The article is based on the analysis of scientific literature, regulations and their projects in the execution of criminal penalties in Ukraine established the essential problems that prevent under current conditions to put into practice the content and principles of penal policy and proposed evidence-based measures to solution.

Key words: politics, penal policy, prison policy, state policy in penitentiary, convicted, basic remedies and resocialization, penal institutions.

Постановка проблеми. Однією з ключових проблем (розділ 1) та, одночасно, одним із очікуваних результатів (розділ 4), що визначені в Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України, яка схвалена Указом Президента України від 8 листопада 2012 року № 631/2012, є приведення умов тримання засуджених у відповідність з європейськими стандартами [1]. Поряд із цим Верховною Радою України прийнятий Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» щодо приведення її діяльності до європейських стандартів», який є досить актуальним та таким, що, без сумніву, має теоретико-прикладний характер [2].

Водночас аналіз змісту нормативно-правових актів у сфері виконання кримінальних покарань в Україні дає підстави стверджувати, що без дотримання в правотворчості принципу системності, що визначений одним із загальних та пріоритетних у науці [3, с. 295] та на практиці, вирішити однозначно питання щодо видозміни чинного Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» [4] не можна.

Стан дослідження. Вивчення наукових праць з означеної проблематики показало, що над її ви-

рішенням працюють такі науковці, як Г.А. Аванесов, І.Г. Богатирьов, Т.А. Денисова, О.М. Джуца, І.І. Карпець, О.Г. Колб, В.О. Меркулова, О.О. Нагашев, Г.О. Радов, О.Л. Ременсон, В.М. Синьов, А.Х. Степанюк, М.О. Стручков, Ю.М. Ткачевський, В.М. Трубников, Б.С. Утевський, С.Я. Фаренюк, І.В. Шмаров, І.С. Яковець та ін.

Виклад основних положень. У науковій літературі під політикою (від грец. *politike (techne)* – мистецтво керувати державою) розуміють діяльність органів державної влади, партій, громадських об'єднань (груп) у галузі внутрішньодержавного управління та міжнародних відносин, що відповідає їх інтересам та цілям [5, с. 455]. Як щодо цього зауважив В.І. Борисов, політика виражає функції держави щодо керівництва зовнішніми та внутрішніми сферами й напрямками суспільного життя [6, с. 305].

Важливим складником внутрішньої політики будь-якої держави є боротьба зі злочинністю, покликана знизити її рівень і забезпечити соціальний стан, що відповідає потребам безпеки суспільства від злочинності. Проте варто із цього приводу погодитись з Г.Ю. Лесніковим та М.А. Лопашенко, які вважають, що в цьому випадку мова ведеться про різні за вагомістю напрями діяльності держави в цій сфері,

визначення форм, завдань, змісту такої діяльності, встановлення державних органів, які ведуть боротьбу зі злочинністю й тісно пов'язаними з нею іншими проявами антисуспільної поведінки [7, с. 8–9]. Більш того, слід при цьому враховувати й особливі риси сучасної правової системи України, пріоритетним у якій є євроінтеграційний вектор розвитку [8, с. 348], зокрема з урахуванням підписання Україною в червні 2014 року економічної угоди про вступ до Європейського Союзу [9].

Як встановлено А.О. Селівановим та О.В. Рябченком, залежно від засобів досягнення результатів боротьби із злочинністю державна політика поділяється на соціальний і правовий складники, основним суб'єктом якого є державна влада [10, с. 5].

У свою чергу, правова політика боротьби зі злочинністю складається зі стратегічних напрямів, характерні риси яких обумовлені предметом, заваженнями й методами досягнення корисних для суспільства результатів [6, с. 305]. Такими напрямками («підсистемами»), на переконання П.Л. Фріса, є кримінально-правова, кримінально-процесуальна, кримінально-виконавча та кримінологічна політика [11, с. 11]. При цьому, як правильно зробив висновок В.І. Борисов, кримінологічний, кримінально-процесуальний і кримінально-виконавчий напрями правової політики не рівнозначні за своїм впливом і місцем у боротьбі зі злочинністю, порівняно з напрямом кримінально-правовим [6, с. 306]. Останній, як один зі складників правової політики в цій сфері суспільних відносин, водночас є її системо-утворюючим елементом, а тому посідає домінуюче місце серед інших її напрямів. Зокрема, кримінально-правова політика є змістом кримінально-процесуальної політики і зумовлює підстави обрання відповідних форм її реалізації заходами останньої, а актуалізація певних видів покарань, визначених кримінальним законом, обумовлює зміст кримінально-виконавчої політики щодо їх виконання. Саме тому кримінально-процесуальний, кримінально-виконавчий і кримінологічний напрями знаходяться під подвійним впливом загальносоціальних завдань політики держави в розглядуваній сфері і кримінально-правової політики [6, с. 306].

Поряд із цим, як зауважив П.Л. Фріс, необхідно визнати, що виділення вказаних напрямів є дещо умовним, оскільки ця державна політика реально становить собою, як правило, комплексне вирішення і соціальних, і правових завдань боротьби зі злочинністю, усі складники якої знаходяться (повинні знаходитись) між собою у функціональній залежності і взаємодії [11, с. 13].

При такому підході, на думку А.Ф. Крижановського, підтримання та зміцнення правового порядку в суспільстві в сучасних умовах як необхідної передумови ефективного функціонування розгалуженого правоохоронного і правозахисного механізму за участю інституцій держави і громадянського суспільства потребують ґрунтового доктринального супроводження, планування і прогнозування, визначення стратегічної мети, головних завдань, форм і методів діяльності у цій сфері [12, с. 692].

При цьому, враховуючи, що зміст правової політики, що обумовлений волею народу (громадянського суспільства), фактично опосередковується, як справедливо підкреслюють М.І. Панов та Л.М. Герасіна, його повноваженим інституційним представником – державою, переважна її частина регулюється за допомогою права, законотворчого процесу, винесенням політико-правових рішень та втілюється в нормативні форми і спирається на міжнародно-правові принципи [13, с. 36].

Більш того, як правильно зробив висновок П.Л. Фріс, зазначений вид політики, реалізується на основі норм деяких галузей права, кожна з яких має свою специфіку та накладає певний відбиток на форми й методи реалізації. Зокрема, у теоретичному аспекті це дає підстави для виділення в політиці у сфері боротьби зі злочинністю, як цілісної соціально регулятивної системи, окремих її підсистем (елементів) – кримінально-правової, кримінально-процесуальної, кримінально-виконавчої та профілактичної (кримінологічної) політики [14, с. 8–9].

Поряд із цим варто погодитись з В.І. Борисовим, який переконаний, що розв'язання завдань державної політики боротьби зі злочинністю, особливо в застосуванні кримінального законодавства, не обмежується питаннями якості й дійової ефективності останнього. Досягнення необхідного для суспільства стану безпеки від злочинних посягань можливе лише шляхом широкого й комплексного поєднання заходів боротьби зі злочинністю: організаційно-правових й адміністративно-управлінських (як прояв державної волі); соціально-економічних, культурологічних та природно-людських (як розвиток суспільства та людини); спеціально-законодавчих, методологічно-правових і кримінологічних як взагалі, так і з певними її видами. У межах цих заходів кримінально-правовий напрям державної політики боротьби зі злочинністю виконує функцію системоутворюючого елемента і є необхідним інструментом досягнення суспільно-корисного результату [6, с. 312].

Важливим є інший висновок із цього приводу: для всіх видів політики у сфері боротьби зі злочинністю неабияке значення набуває правозастосовна діяльність, оскільки вона стосується практичного використання й ефективного застосування закону, насамперед про кримінальну відповідальність, правоохоронними й судовими органами. Саме цей аспект зазначеної політики відображає політичну волю держави щодо боротьби зі злочинністю, зокрема з тими її проявами, які набувають особливого негативного резонансу для суспільства на сучасному етапі його розвитку. При цьому, якщо в правотворчій діяльності втілюються стратегічні завдання політики держави в досліджуваній сфері, то у правозастосовній – тактичні.

Виходячи із цього, як правильно зауважив В.І. Борисов, успішне здійснення останньої не може спиратися лише на кримінально-правові норми, якби якісно вони не були вирішені. Великого значення набувають організаційно-правові й адміністративно-управлінські заходи, за допомогою яких держава концентрує увагу на боротьбі з певними видами сус-

пільно небезпечних діянь, визначених законом про кримінальну відповідальність злочинами. Саме тому за певних умов правозастосовча діяльність може суттєво вплинути на показники результативності боротьби зі злочинністю [6, с. 308].

Цей висновок повною мірою відноситься й до кримінально-виконавчої політики, зміст якої в широкому розумінні переплітається зі змістом інших видів політики у сфері боротьби зі злочинністю, насамперед кримінально-правової [15, с. 13]. При цьому об'єднуючим елементом цих двох суспільно-правових явищ є політика у сфері боротьби зі злочинністю. З іншого боку, кримінально-правова та кримінально-виконавча політики є структурно-інтегрованими елементами більш широкого поняття – політики у сфері боротьби зі злочинністю. Проте, не дивлячись на діалектичний зв'язок між злочином і покаранням, слід зазначити, що кожен із зазначених елементів має свій вузький зміст, який, з одного боку, дає можливість автономного їх існування, а з іншого – дозволяє виокремити відміни та об'єднуючі ознаки. Так, не дивлячись у цілому на досить жорсткий характер норм чинного Кримінального кодексу України (далі – КК), порівняно з КК Української РСР 1960 року [16, с. 147–149], судова практика (як одна з форм реалізації кримінально-правової політики) йде більш гуманним шляхом, застосовуючи майже до 50% засуджених норми інституту звільнення від покарання та відбування (р. XII Загальної частини КК України) [17].

Разом із тим через прорахунки в реалізації кримінально-виконавчої політики [18] та в цілому політики у сфері боротьби зі злочинністю з року в рік незмінним залишається рівень рецидивної злочинності (до 24% у структурі злочинності) [19, с. 77].

Зазначенні статистичні дані свідчать про таке:

а) самостійність реалізації на практиці зазначених вище видів політики у сфері боротьби зі злочинністю та їх відносну відокремленість;

б) об'єктивну природу цих явищ (які б ідеї не закріплювались у законодавстві, реальне вираження вони мають лише на практиці);

в) те, що ідеальна модель, викладена законодавцем у нормах права, не завжди може бути відображена в діяльності суб'єктів правозастосування, позаяк цей процес залежить не тільки і не стільки від рівня їх правової свідомості та культури, скільки від стану розвитку суспільних відносин, насамперед політичних та економічних;

г) те, що не дивлячись на вторинність щодо кримінально-правової політики (покарання є похідним від злочину явищем), кримінально-виконавча політика має свої чітко виражені предмети (сфера виконання усіх без винятку покарань), цілі (досягнення мети кримінального покарання – ст. 50 КК України, ст. 1 Кримінально-виконавчого кодексу України (далі – КВК) та завдання (забезпечення реалізації кримінальної відповідальності та мети кримінально-виконавчого законодавства України (ст. 1 КВК України)).

Показовими в цьому контексті є сучасні підходи законодавця щодо гармонізації вітчизняних норма-

тивно-правових актів до змісту кращих міжнародно-правових актів у сфері виконання покарань. Зокрема, 8 квітня 2014 року Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України», відповідно до якого посилені кримінальна відповідальність за вчинення певних злочинів (ст. ст. 110, 113, 114-1, 279 КК України) шляхом збільшення строків позбавлення волі для засуджених [20].

Водночас того ж таки 8 квітня 2014 року був прийнятий Закон України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів», який суттєво знизив вимоги режиму відбування покарання для осіб, позбавлених волі [21] та ввійшов у певне протиріччя із змістом матеріальних норм права (КК України), позаяк підвищення рівня кримінальної відповідальності має передбачати процес його реалізації у сфері виконання покарань. Як із цього приводу зауважив В.О. Туляков, у такому сенсі динаміка кримінального права виступає не тільки і не стільки як процес право реалізації шляхом примусового чи вільного використання, виконання, не порушення застосування правової заборони, але й (можливо, по-перше) як процес формування та інтерпретації кримінально-правових норм у відповідності з потребами суспільного розвитку. Тобто в сучасних умовах динаміка кримінального права визначає характеристику постійного становлення та розвитку, відтворення кримінально-правових заборон на законодавчому та індивідуальному рівнях [22, с. 7].

Враховуючи зазначене та виходячи з вищевикладеного, навряд чи можна визнати співвідносними із змінами, що були внесені до закону про кримінальну відповідальність 08 квітня 2014 року, зміни до КВК України, позаяк у сучасних умовах постійного недофінансування Державної кримінально-виконавчої служби України з державного бюджету (до 60% щорічно) [23], некомплекту персоналу виправних колоній, а також наявності інших проблем у сфері виконання покарань, на практичному рівні реалізувати належним чином зміст кримінально-виконавчої політики надзвичайно складно.

Саме це показали й результати опитування начальників територіальних управлінь Державної пенітенціарної служби України (далі – ДПтС України), проведеного 17 липня 2014 року у ході методичного семінару на базі Національної академії внутрішніх справ. Зокрема, начальники обласних управлінь ДПтС України звернули увагу на 32 проблеми, що потребують розв'язання у зв'язку з прийняттям Закону України від 8 квітня 2014 року «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів» [21], а саме:

1) у сфері соціального забезпечення осіб, які відбувають покарання в УВП (ст. 8 КВК України);

2) частині допуску фахівців у галузі права в УВП для надання правової допомоги для засуджених (ст. 8 КВК України);

3) у сфері трудової зайнятості (ст. 8 КВК України);
4) у сфері медичного забезпечення (ст. 8 КВК України);

5) у частині відвідування УВП особами жіночої статі (ст. 24 КВК України);

6) у частині розширення прав засуджених на телефонні розмови та ін. (ст. 51 КВК України);

7) у частині виплати для засудженого не менше 75% від загальної суми заробітку (ст. 60 КВК України) та ін.

Висновки. Виходячи із цього та із сучасних фінансово-матеріальних можливостей держави та ДКВС України, варто було б ст. 2 КВК України «Кримінально-виконавче законодавство України» доповнити частиною другою такого змісту: «Рекомендації міжнародних організацій у сфері виконання покарань, членом яких є Україна, впроваджуються у чинне законодавство та кримінально-виконавчу діяльність з урахуванням реальних можливостей держави».

Логічним у зв'язку із цим буде й доповнення п. 2 Прикінцевих положень Закону України від 8 квітня 2014 року «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до Європейських стандартів» [21] пунктом третім такого змісту: «Кабінету Міністрів України щорічно визначати рівень витрат для забезпечення реалізації на практиці вимог цього Закону з урахуванням реальних можливостей держави».

Така видозміна зазначеного нормативно-правового акта, крім аргументів викладених вище, зумовлена змістом Закону України «Про Кабінет Міністрів України» [24], розділом VI Конституції України (ст. ст. 113–118) [25], а також рішенням Конституційного Суду України № 3-рп/2012 від 25 січня 2012 року, у якому підтверджено право Кабінету Міністрів України на зменшення (збільшення) виплат на забезпечення фінансової та податкової політики, а також соціального захисту населення [26].

Особливо актуальними ці питання є з огляду вирішення проблем диференціації та індивідуалізації виконання покарання у вигляді позбавлення волі. Саме про них велась мова під час проведення методичного семінару 17 квітня 2014 року, особливо в контексті

вирішення завдань, пов'язаних із реалізацією індивідуального запобігання злочинам щодо так званих схильних до втечі, відносно яких, як це впливає із змісту ч. 5 ст. 8 КВК України, заборонено здійснення перевірки їх наявності в нічний час [21].

За кордоном зазначені завдання виконуються за допомогою аудіовізуальних, електронних та технічних засобів [27], а також інших можливостей системи охорони об'єктів: групи сил і засобів, створених для забезпечення виконання службових повноважень персоналу колоній [28, с. 139].

В Україні, відповідно до вимог ч. 1 ст. 103 КВК України, адміністрація також має право застосовувати зазначені технічні засоби для попередження втеч та інших злочинів, порушень встановленого законодавством порядку відбування покарання, отримання необхідної інформації про поведінку засуджених.

Більш того, адміністрація колонії зобов'язана повідомити засуджених про застосування технічних засобів нагляду і контролю (ч. 2 ст. 103 КВК України).

Такий підхід законодавця до визначення повноважень адміністрації колоній щодо застосування технічних засобів нагляду і контролю призвів до того, що щорічно на ці цілі з Державного бюджету України виділяються мізерні кошти, у результаті чого понад 90% наявних в експлуатації систем охорони периметрів та 49,6% інших типів інженерно-технічних засобів охорони УВП і СІЗО невзможі виконувати належним чином свої функції (обладнання непрацездатне, технічні характеристики не відповідають встановленим вимогам тощо).

Виходячи із цього та враховуючи чинну редакцію ст. 8 КВК України (із змінами, внесеними законом від 8 квітня 2014 року) [21], логічно було б у ч. 1 ст. 103 КВК України «Технічні засоби нагляду і контролю» словосполучення «має право» виключити та викласти цю частину статті в такій редакції: «адміністрація колонії використовує аудіовізуальні, електронні й інші технічні засоби для попередження втеч та інших злочинів, порушень встановленого законодавством порядку відбування покарання, отримання необхідної інформації про поведінку засуджених».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Концепцію державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України : Указ Президента України від 08 листопада 2012 року № 631/2012 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 87. – Ст. 3531.
2. Загальна характеристика Державної кримінально-виконавчої служби України (станом на 1 травня 2012 року). – К. : ДПТС України, 2012. – 105 с.
3. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : [підручник] / О.Ф. Скакун ; пер. з рос. – Х. : Консум, 2001. – 656 с.
4. Про Державну кримінально-виконавчу службу України : Закон України від 23 червня 2005 року // Офіційний вісник України. – 2005. – № 29. – Ст. 409.
5. Булько А.Н. Большой словарь иностранных слов. 35 тысяч слов / А.Н. Булько. – Изд. 3-е, испр., перераб. – М. : Мартин, 2010. – 704 с.
6. Борисов В. І. Державна політика у сфері боротьби зі злочинністю та її напрями / В.І. Борисов // Проблеми законності : респ. міжвід. наук. зб. / відп. ред. В.Я. Тацій. – Х. : НЮАУ, 2009. – Вип. 100. – С. 305–312.
7. Лесников Г.Ю. Понятие уголовного политики, ее содержание и принципы / Г.Ю. Лесников, Н.А. Лопашенко // Энциклопедия уголовного права. – СПб. : Изд. проф. Малинина, 2005. – Т. 1 : Понятие уголовного права – С. 4–144.
8. Теорія держави і права : [підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл.] / [О.В. Петришин, С.П. Погребняк, В.С. Смородинський та ін.] ; за ред. О.В. Петришина. – Х. : Право, 2014. – 368 с.
9. Угода про асоціацію між Україною та ЄС від 27.06.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
10. Селіванов А. Правова політика – важлива складова внутрішньої політики Української держави / А. Селіванов, О. Рябченко // Голос України. – 2007. – № 43. – 13 бер. – С. 4–5.
11. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми / П.Л. Фріс. – К. : Атіка, 2005. – 332 с.

12. Крижановський А.Ф. Доктрина правового порядку в Україні: генезис, сучасний стан і перспективи / А.Ф. Крижановський // Правова доктрина України : у 5 т. / [В.Я. Тацій, О.Д. Святоцький, С.І. Максимов та ін.] ; за заг. ред. О.В. Петришина. – Х. : Право, 2013– . – Т. 1 : Загально-теоретична та історична юриспруденція. – 2013. – 976 с.
13. Панов М. Правова політика як універсальний феномен соціального буття / М. Панов, Л. Герасіна // Право України. – 2001. – № 8. – С. 35–41.
14. Фріс П. Л. Нарис історії кримінально-виконавчої політики України : [моногр.] / за заг. ред. М.В. Костицького. – К. : Атіка, 2005. – 124 с.
15. Сучасна кримінально-виконавча політика України : [моногр.] / [Колб О. Г., Захаров В. П., Кондратішина В. В. та ін.] ; за заг. ред. О.Г. Колба. – 2-ге вид. випр. і переробл. – Луцьк : ПП В.П. Іванюк, 2008. – 210 с.
16. Маляренко В.Т. Про покарання за новим Кримінальним кодексом України / В.Т. Маляренко. – К. : Фонд «Правова ініціатива», 2003. – 156 с.
17. Аналіз стану здійснення судочинства судами загальної юрисдикції в 2013 р. (за даними судової статистики) // Вісник Верховного Суду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.ns>.
18. Яковець І.С. Теоретичні та прикладні засади оптимізації процесу виконання кримінальних покарань : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.08 / І.С. Яковець. – К. : ХНУВС, 2014. – 416 с.
19. Кулик О.Г. Злочинність в Україні на початку XXI століття : [монографія] / О.Г. Кулик. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – 272 с.
20. Про внесення змін до Кримінального кодексу України : Закон України від 8 квітня 2014 року // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 23. – Ст. 867.
21. Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до Європейських стандартів : Закон України від 8 квітня 2014 року // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 23. – Ст. 869.
22. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві : [монографія] / [авт. кол. : В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітрицян та ін.] ; за заг. ред. В.О. Тулякова. – О. : Юридична література, 2012. – 424 с.
23. Загальна характеристика Державної пенітенціарної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kvs.gov.ua>.
24. Про Кабінет Міністрів України від 27.02.2014 №794-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/794-18>.
25. Конституція України : зі змінами. – Х. : Право, 2012. – 64 с.
26. Рішення конституційного Суду України у справі за конституційним поданням правління Пенсійного фонду України щодо офіційного тлумачення положень статті 1, частин першої, другої, третьої статті 95, частини другої статті 96, пунктів 2, 3, 6 статті 116, частини другої статті 124, частини першої статті 129 Конституції України, пункту 5 частини першої статті 4 Бюджетного кодексу України, пункту 2 частини першої статті 9 Кодексу адміністративного судочинства України в системному зв'язку з окремими положеннями Конституції України від 25.01. 2012 р. № 3-рп/2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-12>.
27. Барабанов Н.П. Организация деятельности исправительных учреждений по предупреждению и пресечению массовых беспорядков, захватов заложников, побегов : [монография] / Н.П. Барабанов. – Рязань : Академия права и управления Минюста России, 2003. – 363 с.
28. Кримінально-виконавче право: Словник : [навчю посіб.] / [упоряд.: Р.В. Алієв, С.Ф. Денисов, Т.А. Денисова, В.Г. Хашев] ; за заг. ред. Т.А. Денисової. – Запоріжжя: «Інтер-М», 2014. – 293 с.

УДК 343.37

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОТИДІЇ ТІНЬОВІЙ ЕКОНОМІЦІ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN COMBATING THE SHADOW ECONOMY: PROBLEMS AND THE WAYS OF THEIR SOLUTION

Маслій І.В.,

*здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Статтю присвячено аналізу проблемних питань використання інформаційних технологій у протидії тіньовій економіці. Доведено доцільність врахування при розробці пропозицій щодо вдосконалення протидії тіньовій економіці перспективного характеру інформатизації діяльності правоохоронних органів та органів державного фінансового контролю щодо протидії, реалізація якого може відбуватись на декількох рівнях: міжнародному, загальнодержавному і відомчому.

Ключові слова: тіньова економіка, протидія, інформаційні технології, рівні протидії.

Статья посвящена анализу проблемных вопросов использования информационных технологий в противодействие теневой экономике. Доказана целесообразность учёта при разработке предложений по совершенствованию противодействия теневой экономике перспективного характера информатизации деятельности правоохранительных органов и органов государственного финансового контроля при противодействии, реализация которого может происходить по таким направлениям: международному, общегосударственному и ведомственному.

Ключевые слова: теневая экономика, противодействие, информационные технологии, уровни противодействия.